

DESTRUCCIÓ

A TOTA COSTA

Catalunya

GREENPEACE

La Generalitat ha elaborat un Pla Director Urbanístic del Sistema Costaner que pretén lliurar de ciment i formigó els últims 55 quilòmetres sense urbanitzar de la costa catalana.

La saturació en el litoral és més que evident: a 13 dels 75 municipis costaners, la urbanització és pràcticament del 100%, i en altres 30, arriba al 75%.

Situació a les comunitats autònomes

Catalunya

© Greenpeace

Urbanització a la platja de Covafumada (Castelldefells).

El pla del litoral intenta solucionar la manca de política territorial de l'anterior Govern, que s'ha traduït en una urbanització gairebé continuada dels 672 km, amb l'excepció dels espais naturals protegits, la majoria dels quals, sofreixen agressions constants.

El Pla Director se centra en sòl urbanitzable no programat i no urbanitzable, on ja no es podrà construir. Tampoc no es podrà edificar en sòls qualificats com a urbans però sense un projecte urbanístic aprovat.⁵⁰ La nova norma també prohibeix la construcció en els primers 500 metres de litoral, el que suposarà un "mata-làs" perquè puguin desenvolupar-se els moviments naturals de la costa. El seu èxit dependrà en gran mesura de la voluntat i determinació a l'hora d'aplicar-lo.

De moment, les primeres obres ja han estat paralitzades. Es tracta d'una urbanització en sòl urbanitzable no programat per a la construcció de 60 habitatges a l'Escala (Girona).⁵¹

En canvi, el desembre de 2003 va aprovar-se la modificació del Pla General d'Ordenació Urbana del municipi de Vilanova i la Geltrú, governada pel tripartit PSC, ICV-EUiA i ERC, per a construir a primera línia de la Platja Llarga un nou hotel de cinc plantes i 259 apartaments.⁵² Per altra banda hi ha el projecte d'urbanització de Les Madrigueres, l'única platja verge d'El Vendrell, aprovat per l'equip de govern (CiU-PP) quan ja havia perdut les eleccions municipals.⁵³

Les zones on tradicionalment no hi ha hagut turisme són les úniques que romanen sense urbanitzar. Algunes, com el Delta de l'Ebre, sofreixen des de fa alguns anys un assalt voraç per part de les constructores, serveixi com a dada que a la comarca del Baix Ebre, el 96% dels habitatges construïts en els últims deu anys es concentren en el litoral.⁵⁴

No obstant això, en altres àrees costaneres ja saturades, semblen haver après la lliçó. És el cas de l'Ajuntament de Lloret de Mar, que pretén frenar la urbanització d'una superfície de 330.000 m² a Sant Quirze, amb l'objectiu de preservar un dels escassos espais verds que queden al sud de la Costa Brava⁵⁵, on estava aprovada des de fa 15 anys la construcció de gairebé 1.000 habitatges.

Noms propis

Jordi Gas, alcalde de l'Aldea y Joan Castor, alcalde de Sant Jaume d'Enveja (Delta de l'Ebre)

L'alcalde de l'Aldea, Jordi Gas (anteriorment del Partit Popular), es va presentar a les eleccions municipals sota les sigles del partit "Independents per l'Ebre", formació oposada al PHN i a l'ús irracional de l'aigua. Després dels comicis, va pactar amb CiU per compartir l'Ajuntament.

Ara defensa els projectes de construcció de 1.400 apartaments i dos camps de golf, per part de les immobiliàries Fadesa i Armilar.

Per altra banda, Joan Castor (PSC), alcalde de Sant Jaume d'Enveja, és partidari de que l'empresa Agro Vinarós edifiqui una urbanització amb camp de golf inclòs. Tal és l'interès de l'alcalde socialista, que ha amenaçat a l'empresa amb requalificar els terrenys com a agrícoles si no executen immediatament el projecte.

Font: El Periódico

La fragilitat de la costa catalana és un fet que ja ningú pot amagar. Les platges perden sorra a una velocitat vertiginosa a causa de les barreres col·locades al llarg de 30 anys. Catalunya té de mitjana un port esportiu cada 10 quilòmetres, la qual cosa deixa en una situació molt dolenta a gran part de les seves 243 platges.

Especialment delicat és el cas de les platges de Barcelona, que van deixar fa molt temps de ser un paratge natural dintre d'una amalgama urbana per passar a ser un conjunt d'equipaments artificials que requereixen un costós manteniment per la seva preservació.

L'Ajuntament de Barcelona ha demanat al Ministeri de Medi ambient que posi ciment a tot el seu front litoral. És sens dubte un pas més, desgraciadament coherent amb la trajectòria d'aquest Ajuntament que veu modernitat allí on hi ha ciment i sembla menysprear qualsevol característica natural de la seva costa. El projecte consisteix a omplir d'espigons i barreres submergides totes les platges de Barcelona⁵⁶, 4.200 metres de dics submergits que aturin la sorra que el mar roba a les platges de Barcelona. L'obra, a càrrec del Ministeri de Medi ambient, serà molt complexa i costosa, ja que es corre el risc que aquests murs mar endins frenin encara més l'arribada natural de sorra, fent créixer el mal. Els propis experts adverteixen que aquesta no és una solució definitiva, sino tan sols temporal, i que no és aplicable a tot el litoral.⁵⁷

L'anunci fet el mes de maig passat per la ministra de Medi ambient de no regenerar artificialment les platges que cada any perden sorra per culpa de la instal·lació inadequada de ports esportius o urbanitzacions ha sembrat el pànic en molts municipis costaners.

Poc va trigar el Departament de Política Territorial i Obres Públiques i l'Associació Catalana de Ports Esportius i Turístics en anunciar que serien a partir d'ara ells els responsables de regenerar aquelles platges del litoral que hagin sofert una pèrdua significativa de sorra com a conseqüència de l'impacte de les infraestructures portuàries.

Potser sigui aquest el primer pas per a internalitzar els costos ambientals d'aquestes instal·lacions i potser

És el Fòrum 2004 un exemple de sostenibilitat?

Tot i el gran desplegament publicitari, el Fòrum 2004 és, des del punt de vista ambiental, un dels pitjors exemples sobre el que s'hauria de fer amb la franja costanera. L'Ajuntament de Barcelona tracta de penjar desesperadament l'etiqueta de "desenvolupament sostenible" a aquest esdeveniment, tractant que el "contingut" de diàleg i tolerància del mateix ocultí la destrucció causada pel "contingut" on es desenvolupa.

Tones de ciment i formigó han soterrat qualsevol vestigi de naturalesa de la costa de Barcelona. Els seus defensors afirmen que "estava molt degradada", la qual cosa no justifica, com s'encarrega de deixar clar la Llei 22/1988 de Costes, la desnaturalització d'aquests terrenys. Aquesta mateixa Llei de Costes dictamina que la franja costanera és un espai natural i públic. L'Ajuntament de Barcelona va signar un acord amb el Ministeri de Medi ambient per a apropiarse d'un terreny costaner que era públic i convertir-lo en un recinte artificial i de pagament. I a això li diuen desenvolupament sostenible quan ni tan sols compleix la Llei?

Una de les clàusules de l'acord que va imposar el Ministeri de Medi Ambient feia referència a la **regeneració artificial de les platges**. Atès que la Direcció General de Costes deixava clar que les obres del Fòrum 2004 provocarien una alteració del litoral, l'Ajuntament de Barcelona seria l'únic responsable de la regeneració artificial de les platges. No obstant això ara, des d'aquest Ajuntament s'ha sol·licitat a la Direcció General de Costes que siguin ells els qui corrin amb la despesa (no oblidem que el cost és de 6 milions d'euros per cada quilòmetre de platja "regenerat"). Tot i l'acord i malgrat els informes negatius rebuts des del Servei de Costes de Catalunya, ha acceptat córrer amb la despesa.

Especialment escandalós és l'assumpte del **zoològic marí**. Tot i que des de l'Ajuntament s'intenta desvincular del Fòrum, la veritat és que està inclòs en el projecte inicial. Aquest planteja la construcció d'una plataforma artificial equivalent a 12 camps de futbol guanyada al mar per a albergar un zoo. Els anteriors responsables del Ministeri de Medi Ambient no van concedir el permís de construcció. L'autorització d'un zoo en el domini públic marítim-terrestre suposaria un precedent gravíssim amb el qual ni tan sols es va atrevir l'anterior Ministeri. No obstant això, els nous responsables de Medi Ambient, semblen disposats a "desencallar" el projecte. Una autèntica declaració d'intencions sobre el que significa la costa per al nou Govern Espanyol.

La desembocadura i els últims tres quilòmetres del riu Llobregat, al sud del Fòrum, han estat desviats uns dos quilòmetres més al sud, perquè l'aigua arribi de forma artificial al delta del Llobregat. Aquests tres quilòmetres de llera desviada no seran recuperats, tot i tractar-se d'una zona humida, sinó que seran totalment destruïts per l'ampliació del Port de Barcelona. Es tracta d'una obra molt més pròpia d'un fosc passat ambiental que dels nostres dies. I l'Ajuntament de Barcelona encara segueix parlant de desenvolupament sostenible?

El Fòrum 2004 no és un exemple de sostenibilitat, sino tot el contrari. La seva millor definició ve inclosa en el propi projecte: "Els beneficis econòmics que reportaran aquestes operacions són el primer argument de viabilitat de les actuacions urbanístiques proposades".

El litoral perdut: Cabrera de Mar

El port de Mataró, construït fa 12 anys, és el responsable de que la platja de Cabrera de Mar hagi perdut un milió de metres cúbics de sorra; aquesta corre el risc de desaparèixer totalment en un termini molt curt de temps.⁵⁸

Dels 80 metres d'extensió que tenia la platja en els anys vuitanta, ara no en queda ni un metre. La situació és de tal gravetat, que la RENFE ha hagut de construir una escullera de pedra perquè l'aigua inunda les vies quan hi ha temporals.

Si la dada que donen els experts és bona (9 euros per cada metre cúbic de sorra) estaríem davant una pèrdua de 9 milions d'euros en sorra, a la que s'hauria d'afegir les pèrdues turístiques i ambientals (fre a l'erosió, barrera contra els temporals, etc.) derivades de la desaparició de la platja.

El Ministeri de Medi Ambient està enlestint un pla de regeneració artificial de la platja per aportar-li 400.000 m³ de sorra, és a dir, 2.700.000 euros més que acabaran desapareixent a causa del port.

L'anàlisi d'aquestes xifres hauria de començar a introduir el seny en els responsables de l'administració.

Selva de Mar.

serveixi perquè els qui les autoritzen reflexionin sobre la relació cost/benefici que suposen.

Port Bou.

Un estudi de la Generalitat de Catalunya estima que els ports catalans retenen 700.000 m³ de sorra.⁵⁹ Les instal·lacions portuàries més recents tenen l'obligació de construir sistemes que garanteixin el pas natural de la sorra, no obstant això, no ho fan, escudant-se en l'elevat cost, traspassant al Ministeri de Medi ambient el problema.

La platja de La Pineda, a Vila-seca, és un altre exemple de l'agressió que suposa un port. El Port de Tarragona és el responsable de que aquesta platja dugui 20 anys sofrint contínues regressions i pèrdues de sorra. La construcció d'un dic de més d'un milió d'euros l'any passat va aconseguir que la platja deixés de perdre sorra de forma accelerada.

No obstant això, ara el Port de Tarragona planteja una nova ampliació que, de dur-se a terme, afectarà greument als tres quilòmetres de litoral on se situa aquesta platja, freqüentada per 150.000 banyistes cada estiu. La platja perdrà dos milions de metres cúbics de sorra en els pròxims 20 anys, a causa de la prolongació en gairebé un quilòmetre del dic de l'Escullera.⁶⁰

Mentrestant, la Generalitat veu cada vegada més propera la finalització de la moratòria de ports esportius, que expira el 2005. Les propostes de nous ports esperen, encara que alguns responsables del Govern anuncien la

La fragilitat de la costa de Catalunya és una realitat que ja no pot amagar ningú. Les platges perden l'arena a una velocitat de vertigen per culpa de les barreres construïdes durant els darrers 30 anys.

El port de Mataró és qui té la culpa que a la platja de Cabrera de Mar dels 80 metres de llargada que tenia li'n quedi sols 1.

seva intenció de mantenir-la. Els que no han d'esperar són els nous ports que es construeixen actualment, ja que no estan afectats per la moratòria: Roses, Badalona, Besós i Roda de Barà.

La contaminació marina s'ha fet present aquest any especialment a les costes catalanes. Diverses mareas negres han arribat a diversos punts del litoral, com la que va afectar la costa entre Sitges i Vilanova i la Geltrú el març passat, a causa de la neteja de tancs feta des d'algun buc enfront de la costa.⁶¹

La contaminació arriba tant des del mar com des de terra. L'absència d'estacions depuradores amb la capacitat suficient fa que es produeixin episodis tan desafortunats

El futur del Delta de l'Ebre

El Delta de l'Ebre és un dels espais naturals més singulars i valuosos de la Península Ibèrica. Els experts creuen que el Delta podria desaparèixer completament en 200 anys, si no es frena la seva regressió.

El segon aiguamoll més important de la Península té els dies comptats si no es reverteix la tendència actual, que impedeix l'arribada de sediments a la planície del-tàica. La paralització del transvasament de l'Ebre és una bona notícia per al Delta, però insuficient si el que es vol és la seva supervivència.

El canvi climàtic, la pujada del nivell del mar, la subsidència (tendència natural dels deltes a enfonsar-se) i

la falta d'arribada de sediments a causa dels embassaments de Riba-Roja i Mequinensa són els principals mals d'aquesta extensió de 330 km².⁶²

La fragilitat del Delta de l'Ebre es fa més palesa amb l'arribada de cada temporal, que arrassa la línia costanera. A finals d'abril, la Generalitat de Catalunya va presentar un Pla Integral de Recuperació que pretén la recuperació i "naturalització" d'aquesta àrea.

El pla preveu la compra de 470 hectàrees en quatre zones i el trasllat de l'activitat industrial de les salines.⁶³ Però el problema de l'arribada de sediments està encara sense resoldre.

tunats com el que va sofrir la platja d'Arenys de Mar, al Maresme, a mitjans de juny, amb el seu setè abocament industrial tòxic provocat pel desbordament d'un albelló a causa d'una forta pluja, amb el resultat de centenars de litres de tint tòxic abocats directament al mar a la mateixa riba de la platja.⁶⁴

1. Forum 2004: ocupació de la vora costanera.
2. Zoo Marí: autorització del domini públic sense cap precedent.
3. Vilanova i la Geltrú: construcció d'un hotel a la platja Llarga.
4. Delta de l'Ebre: setge urbanístic.

Mapa de punts negres de Catalunya

Conclusions i recomanacions

Tenir o no tenir platges no només repercuteix en la indústria turística i immobiliària. Atès que les platges són l'única defensa natural de la costa, la seva conservació hauria de ser una prioritat real per a l'administració catalana i central. Els desperfectes al litoral català són atribuïts al pas de forts temporals, però la realitat és que les obres a la costa multipliquen exponencialment aquests mals.

La decisió ja sembla presa: 4,2 km de formigó seran col·locats enfront del front litoral barceloní. S'opta, per tant, per continuar el camí actual, dedicant extraordinàries partides pressupostàries al "manteniment" de la costa mitjançant obres "dures" i es perd, per tant, l'oportunitat d'emprendre un ambiciós pla de recuperació d'aquesta. Ningú sembla estar disposat a sacrificar el

benefici econòmic directe i a curt termini per un altre més a llarg termini que asseguri la supervivència del litoral català. Sembla que la disjuntiva està en el "quan", però el futur és cert: un litoral de pedra.

La moratòria sobre les instal·lacions esportives ha de continuar. Catalunya ostenta el rècord absolut en quant a nombre d'instal·lacions i amarris per quilòmetre de costa, amb una mitjana d'un port cada 10 quilòmetres. L'equació cost-benefici d'aquestes instal·lacions, que romanen plenes un trimestre a l'any i que, en canvi, tenen uns efectes adversos més que demostrats sobre els arenals catalans, hauria d'esser suficient per no permetre ni un sol port esportiu més a Catalunya.

Destrucció a tota costa 2004

Catalunya

- [50] Plan para la costa. La Vanguardia. 22-2-04.
- [51] El Govern dice "prou". La Vanguardia. 4-3-04.
- [52] La fi de la Platja Llarga de Vilanova i la Geltrú. Informe Coastwatch 2003. Greenpeace.
- [53] Los ecologistas piden que se retire el proyecto para la última playa virgen. Diari de Tarragona. 7-8-03.
- [54] Amb vistes al mar. El Periódico. 29-5-04.
- [55] Cemento non grato. La Vanguardia. 17-9-03.
- [56] Totes les platges de Barcelona tindran espigones per a protegir la sorra. El Periódico. 8-6-04.
- [57] Trescientos mil euros para las playas barcelonesas. La Vanguardia. 8-6-04.
- [58] ¿Dónde está la playa? La Vanguardia. 23-11/03.
- [59] Els ports esportius costejaran la recuperació de les platges. El Periódico. 11-5-04.
- [60] El puerto amenaza la playa de La Pineda, en Vila-seca. La Vanguardia. 10-6-04.
- [61] Activan el plan de contaminación marina por una mancha de alquitrán frente a la costa de Sitges. ABC. 7-4-04.
- [62] Los expertos creen que el Delta del Ebro podría desaparecer en 200 años si no se frena su regresión.
- [63] Milá propone actuaciones urgentes para recuperar los destrozos del temporal en el delta del Ebro. El País. 20-4-04.
- [64] Cierra la playa de Arenys por el séptimo vertido industrial tóxico. El Mundo. 15-6-04.

Greenpeace Madrid

San Bernardo, 107. 28015 Madrid
Tel.: 91 444 14 00 - Fax: 91 447 15 98
informacion@greenpeace.es

Greenpeace Barcelona

Ortigosa, 5 - 2º 1º. 08003 Barcelona
Tel.: 93 310 13 00 - Fax: 93 310 51 18
barcelona@greenpeace.es

Greenpeace Palma de Mallorca

Carrer dels Blanquers, 1
La Calatrava 07001 Palma, Illes Balears
Tel.: 971 724 161 - Fax: 971 724 031
palma@greenpeace.es

Este documento es un capítulo del informe

Destrucción a toda costa

Informe de Greenpeace sobre la situación del litoral

Julio 2004

Está disponible en nuestra página web:

www.greenpeace.es

Traductor: Raül Barahona